

III. URBANI FORUM

Naložbe za prihodnost v mestih Slovenije

Krožno gospodarstvo v mestih in podporni instrumenti

1. Celje
2. Koper
3. Kranj
4. Ljubljana
5. Maribor
6. Murska Sobota
7. Nova Gorica
8. Novo mesto
9. Ptuj
10. Slovenj Gradec
11. Velenje

11ESTO

www.goforesight.eu | www.urbani-forum.org | www.smartiscity.eu

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Ljubljana / Kristalna palača, BTC City / 7. april 2017

KAZALO

2	Program
3	Otvoritev tretjega Urbanega foruma
4	Krožno gospodarstvo in zelena rast v mestih / Predstavitev okvira
6	Rešitve industrije in finančni mehanizmi podpore / Primeri dobrih praks
8	Okrogla miza županov in predstavnikov mestnih občin
10	Zaključki tretjega Urbanega foruma

PROGRAM

9:00-9:30	I. OTVORITEV IN UVODNI NAGOVORI <i>Irena Majcen</i> , Ministrica za okolje in prostor <i>Tadej Slapnik</i> , Državni sekretar, Kabinet predsednika Vlade, Vodja Partnerstva za zeleno gospodarstvo Slovenije <i>Damjan Kralj</i> , član Uprave BTC, Direktor za trženje in marketing <i>Jože Torkar</i> , Direktor, Energetske rešitve, Petrol d.d. <i>Matej Arčon</i> , Predsednik Združenja mestnih občin Slovenije, župan MO Nova Gorica
9:30-10:15	Predstavitev okvira za krožno gospodarstvo in zeleno rast v mestih <i>Krožno gospodarstvo in mesta</i> <i>Janja Kreitmayer McKenzie</i> , Ministrstvo za okolje in prostor, Partnerstvo za zeleno gospodarstvo <i>Strateško razvojno inovacijsko partnerstvo (SRIP) Pametna mesta</i> <i>Martin Pečar</i> , vodja Centra za pametna mesta in skupnosti, Inštitut Jožef Štefan <i>Partnerstvo industrije za zeleno rast – celostne rešitve</i> <i>Miha Ulčar</i> , Petrol d.d. <i>Vloga platform za krožno gospodarstvo</i> <i>Luka Klemen</i> , Circular Change <i>“Green field” in “brown field” investicije</i> <i>Miran Gajšek</i> , Predsednik odbora za urejanje prostora in varstvo okolja ZMOS, Vodja oddelka za urejanje prostora Mestne občine Ljubljana
10:15-11:00	Primeri dobrih praks, rešitve industrije in finančni mehanizmi podpore <i>Prehod urbane regije v krožno gospodarstvo</i> <i>Igor Kos</i> , Kabinet župana, MO Maribor <i>Upravljanje mestnih središč (TCM)</i> <i>Jana Tolja</i> , Svetovalka župana, MO Koper <i>BTC kot inovativni testni poligon (Living Lab) za razvoj pametnih mest</i> <i>Julij Božič</i> , Direktor za inovacije BTC City d.d. <i>SmartCity Platforma in pomen podatkov za dobro upravljanje</i> <i>Helena Habjan</i> , vodja projektov in razvoja, SmartScity d.o.o. <i>Finančni instrumenti za razvoj mest</i> <i>Svilan Šibil</i> , predsednik uprave SID Banke
11:30-12:30	Okrogla miza županov in predstavnikov mestnih občin - odprta razprava z udeleženci Mestne občine: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj, Slovenj Gradec, Velenje.
12:30-12:45	Zaključek

OTVORITEV

Župani in predstavniki mestnih občin Slovenije in drugi udeleženci III. Urbanega foruma 2017

V Kristalni palači BTC v Ljubljani je 7. aprila 2017 potekal že tretji Urbani forum z naslovom **»Naložbe za prihodnost v mestih Slovenije, krožno gospodarstvo v mestih in podporni instrumenti,«** ki ga je organiziralo Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), v sodelovanju z Združenjem mestnih občin Slovenije (ZMOS).

Največji tovrstni dogodek v Sloveniji povezuje župane in predstavnike mestnih in drugih občin, ministrstev, regionalnih razvojnih agencij, gospodarstva, institucij in združenj, strokovnjake povezanih strokovnih področij, nevladne organizacije ter širšo javnost in medije. Letos so udeleženci razpravljali o aktualnih temah razvoja mest, izpostavili razvojne priložnosti slovenskih mest, ki jih predstavlja krožno gospodarstvo in digitalizacija, ter izmenjevali izkušnje in znanja dobrih razvojnih praks mest in podjetij.

"Krožno gospodarstvo je ključen dejavnik pametnih in konkurenčnih mest. Prilagajanje in odzivanje na spremembe v današnjem svetu mora biti inovativno, pametno in trajnostno, saj želimo z njim ohraniti ekonomsko, okoljsko in tudi družbeno stabilnost. Nekatera mesta so že sprejela ukrepe in izvajajo aktivnosti za prehod v zeleno gospodarstvo in krožne oblike gospodarjenja ter investicije usmerjajo v zeleno in krožno gospodarjenje. Uspešnost na tem področju pa je v veliki meri odvisna od sklepanja partnerstev in izmenjave izkušenj."

Irena Majcen, ministrica, Ministrstvo za okolje in prostor

"Urbani forum je v kratkem času delovanja prerasel v tradicionalno srečanje in primer dobre prakse. Tudi po zaslugi Združenja mestnih občin Slovenije smo okrepili to uspešno povezovanje. Letošnji dogodek je posvečen zelenemu krožnemu gospodarstvu, saj to ni le neka modna muha, ampak postaja nujna za uspešen razvoj občin in države."

Andrej Čas, župan, Mestna občina Slovenj Gradec

Krožno gospodarstvo in zelena rast v mestih

Predstavitev okvira

Miran Gajšek, predsednik odbora za urejanje prostora in varstvo okolja ZMOS, vodja oddelka za urejanje prostora, Mestna Občina Ljubljana, Janja Kreitmayer McKenzie, sekretarka, Ministrstvo za okolje in prostor, Partnerstvo za zeleno gospodarstvo, Martin Pečar, vodja Centra za pametna mesta in skupnosti, Inštitut Jožef Štefan, in Miha Ulčar, tržnik energetskih rešitev, Petrol d.d.

Krožno in zeleno gospodarstvo je proces, ki zahteva spremembe na vseh področjih. Krožno gospodarstvo je tako v evropskem prostoru prepoznano kot eno izmed strateških ciljev. Z namenom, da ta proces pospešimo tudi v Sloveniji, je bil sprejet program za zeleno gospodarstvo in vzpostavljen okvirni program za združevanje politik, deležnikov, izmenjavo znanja in za usmerjenje zakonodaje in ukrepov v novo smer.

»Z željo, da odpremo proces prehoda v zeleno gospodarstvo, iz koordinativnega dela ministrstev navzven, smo oktobra lani vzpostavili vse-nacionalno partnerstvo za zeleno gospodarstvo. K sodelovanju smo povabili prav vse deležnike v Republiki Sloveniji, s katerimi lahko cilj zelene gospodarske rasti dosežemo skupaj.«

Tadej Slapnik, državni sekretar, Kabinet predsednika Vlade, Vodja Partnerstva za zeleno gospodarstvo Slovenije

»Lokalno gospodarstvo je idealno za implementacijo krožnih sistemov ravno zato, ker najbolj konkretno povezuje vse akterje. Mesta imajo pri vsem tem najpomembnejšo vlogo, saj prispevajo k prehodu v krožno gospodarstvo. Ukrepi v mestih vplivajo na obnašanje ljudi, na podjetja, ki so v njihovem okolju in tudi na samo upravljanje mesta.«

Janja Kreitmayer McKenzie, sekretarka, Ministrstvo za okolje in prostor, Partnerstvo za zeleno gospodarstvo

Andrej Čas, župan, Mestna občina Slovenj Gradec, Blaž Golob, direktor in partner, SmartIS City d.o.o., mag. Aša Rogelj, direktorat za prostor, graditev in stanovanja, Ministrstvo za okolje in prostor, in Thomas Jacobson, European Investment Bank.

»Strateško razvojno inovacijsko partnerstvo je stična točka, kjer lahko industrija komunicira s samo državo glede zakonodaje, razpisov, ipd. Soustvariti želimo podjetniško okolje, ki bo podjetjem omogočalo uspešnost. Pri tem želimo še večjo vključenost samih mest, saj so mesta generator potreb in želj za rešitve, ki naj bi bile rezultat tega partnerstva.«

Martin Pečar, vodja Centra za pametna mesta in skupnosti, Inštitut Jožef Štefan

»V Petrolu smo se lani ob izdelavi nove strategije 2012-2020 zavezali, da bomo eden pomembnejših partnerjev mestom, industriji in komercialnemu sektorju pri prehodu v krožno gospodarstvo. Za nas je najbolj pomemben fokus na ljudi, ki so v vsej tej zgodbi najbolj pomembni, zato zagotavljamo celovite rešitve za širok spekter uporabnikov in sklepamo poslovna partnerstva za izboljšanje poslovnih procesov.«

Jože Torkar, direktor energetskih rešitev, in **Miha Ulčar**, tržnik energetskih rešitev, Petrol d.d.

»Po izkušnjah vidimo, da je treba delovati na treh dimenzijah: krožno gospodarstvo, ki je kot sistem velika slika, krožna sprememba, ki predstavlja sposobnost podjetij, da se transformirajo in inovirajo, in krožna kultura, ki predstavlja nivo družbe, v kateri vsi delujemo.«

Luka Klemen, razvoj platforme, Circular Change

»Mestne občine smo pripravljene postaviti dobre prakse zelenega in krožnega gospodarstva. In Ljubljana je v partnerstvu z BTC City postavila zgleden primer krožnega in zelenega gospodarstva, česar brez odličnega sodelovanja 12-ih podjetij in mestne občine Ljubljana ter ob podpori države, ne bi bilo mogoče izvesti.«

Miran Gajšek, predsednik odbora za urejanje prostora in varstvo okolja ZMOS, vodja oddelka za urejanje prostora, Mestna Občina Ljubljana

Rešitve industrije in finančni mehanizmi podpore

Primeri dobrih praks

Igor Kos, kabinet župana, Mestna občina Maribor, Jana Tolja, svetovalka župana, Mestna občina Koper, Julij Božič, izvršni direktor za inovacije in digitalizacijo poslovanja, BTC d.d., mag. Sibil Svilar, predsednik uprave, SID Banka, in Helena Habjan, vodja projektov in raziskav, SmartIS City d.o.o.

Primeri dobrih praks so pokazali, kako lahko mesto uspešno izvaja projekte krožnega gospodarstva v sodelovanju s partnerji. Predstavljena je bila dobra praksa za mesta, ki želijo na pameten in transparenten način spremljati svoj trajnostni napredek. Udeleženci so dobili množico koristnih nasvetov, kako in kje iskati dodatne finančne mehanizme za izvedbo projektov.

»Urbana mestna regija je strateški projekt mestne občine Maribor, kjer povezujemo podjetja, ki predstavljajo tudi ožilje samega mesta. S tem projektom povezujemo ta podjetja na sinergijah v model krožnega gospodarstva.«

Igor Kos, kabinet župana, Mestna občina Maribor

»Ko se je začela zmanjševati kupna moč in so se začele pojavljati velike trgovinske korporacije na obrobjih mest, se je začelo propadanje mestnih središč. Mestna občina Koper je v tem videla izziv, ki ga je skupaj s prebivalci začela reševati multidisciplinarno z metodo TCM - Town Center Management.«

Jana Tolja, svetovalka župana, Mestna občina Koper

Jože Torkar, direktor Energetskih rešitev, Petrol d.d.

»BTC ni samo nakupovalni center. Z uspešnimi razvojnimi zgodbami postaja regijski center za start-upe. V Sloveniji želimo ustvariti okolje, ki bo start-up podjetjem omogočalo uspeh in ponudilo možnost, da iz Slovenije pridejo v svet. S tem namenom s fizično platformo omogočamo podjetjem testni poligon za svoje produkte in rešitve.«

Julij Božič, izvršni direktor za inovacije in digitalizacijo poslovanja, BTC d.d.

»Mestom nudimo podporo pri spremljanju doseganja njihove trajnostne usmeritve in razvojnih ciljev krožnega gospodarstva preko profesionalnega merskega standarda za mesta ISO 37120 in s pomočjo platforme za pametna mesta, ki nudi zbiranje, urejanje, analiziranje in inovativno rabo podatkov.«

Helena Habjan, vodja projektov in raziskav, SmartIS City d.o.o.

»Občine naj stremijo h kombiniranim oblikam financiranja. SID banka občine s finančnimi instrumenti podpira na primer na področjih ureditve mestnih središč, upravljanja z odpadki in kanalizacijo, trgovine na degradiranih območjih, dekarbonizacije, visoke tehnologije in omrežja, krožnega gospodarjenja in podobno.«

Mag. Sibil Svilan, predsednik uprave, SID Banka

Okrogla miza

županov in predstavnikov mestnih občin

Janja Kreitmayer McKenzie, sekretarka, Ministrstvo za okolje in prostor, Partnerstvo za zeleno gospodarstvo, Blaž Golob, direktor in partner, SmartIS City d.o.o., Mojca Breščak, strokovni sodelavec, Razvojni center Murska Sobota, Gregor Macedoni, župan, Mestna občina Novo mesto, Jelka Žekar, podžupanja, Mestna občina Ljubljana, dr. Andrej Fištravec, župan, Mestna občina Maribor, Boštjan Trilar, župan, Mestna občina Kranj, Jana Tolja, svetovalka župana, Mestna občina Koper, Andrej Čas, župan, Mestna občina Slovenj Gradec, in Gorazd Orešek, podžupan, Mestna občina Ptuj.

Na okrogli mizi so župani in predstavniki mestnih občin predstavili trenutne projekte in načrte na področju razvoja krožnega in zelenega gospodarstva ter uporabe novih tehnologij in novih poslovnih modelov. Udeleženci so izmenjali mnenja glede razvojnih izzivov, trenutnih in zelenih možnosti finančnih instrumentov za zelene naložbe ter priložnostih partnerskega sodelovanja z različnimi deležniki.

»Načrtovanje v občinah je nujno. Ne samo prostorsko, ampak tudi finančno. Zavedamo se, da moramo vlagati v projekte, ki nam bodo investicijo vračali. Javno-zasebno partnerstvo je res nujno, a ob pogojih, primernih za občine. Pri tem sta ključnega pomena povezovanje in dialog med državo, lokalno skupnostjo, stroko in politiko.«

Mojca Breščak, direktorica, Razvojni center Murska Sobota

»Ljubljana je s konzorcijem Petrola in GKE sklenila partnerstvo. Pri 49 energetske prenovljenih objektih bo prihranek elektrike in toplotne energije v obsegu tolikšen kot porabi za svoje vzdrževanje 500 gospodinjstev. Izpusti toplogrednih plinov bodo manjši za približno 3000 ton. To je toliko ogljikovega dioksida, kot ga počrpta 150.000 povprečno velikih dreves.«

Jelka Žekar, podžupanja, Mestna občina Ljubljana

»Izdelan imamo koncept krožno-gospodarstvenega delovanja naših javnih podjetij. V ta namen smo ustanovili inštitut Wcycle, kjer se vsi ti projekti izvajajo. Snaga pa je ustanovila podjetje, ki se bo ukvarjalo s tehnološko opremo, potrebno za izvedbo skupnih projektov. Istočasno z lastnim zgledom skušamo animirati tudi privatni sektor za krožno gospodarski premislek.«

Dr. Andrej Fištravec, župan, Mestna občina Maribor

Mojca Breščak, strokovni sodelavec, Razvojni center Murska Sobota, Gregor Macedoni, župan, Mestna občina Novo mesto, Jelka Žekar, podžupanja, Mestna občina Ljubljana, in dr. Andrej Fištravec, župan, Mestna občina Maribor.

»Dolgo časa že delamo krožno gospodarstvo, vendar nismo vedeli, da se temu tako reče. Uspel nam je model financiranja z energetskimi prihranki, s katerim brez investicije občine in z investicijo zasebnega partnerja prihranimo ogromno količino energije. Vsem občinam to priporočam in upam, da bomo imeli še več zasebnih partnerjev, ki nam bodo to omogočili tudi na drugih področjih.«

Boštjan Trilar, župan, Mestna občina Kranj

»V letošnjem poletju želimo sanirati veliko število zgradb, javnih šol in vrtcev. Velik potencial nam predstavlja tudi voda, zato je naš nov izziv tudi zmanjšati porabo pitne vode in jo začeti pretvarjati v energijo. Želimo si tudi pametnih zgodb v smislu aplikacij, kjer smo v samem izhodišču še zelo slabi.«

Gregor Macedoni, župan, Mestna občina Novo mesto

»Pomemben izziv nam predstavlja izseljevanje mladih, predvsem zaradi slabe prometne povezanosti in pomanjkanja kvalitetnih delovnih mest. Zato se usmerjamo v ukrepe oblikovanja mesta, ki je prijazno za življenje. V zgodbi krožnega gospodarstva premalo omenjamo ustrezno ravnanje s prostorom.«

Andrej Čas, župan, Mestna občina Slovenj Gradec

»Občine postajajo kot gospodarski subjekti. Nepovratnih sredstev, ki jih uporabljamo za naše razvojne aktivnosti, bo vedno manj. Zato bo sodelovanje v smislu javno zasebnega partnerstva nujno. Trenutno se Koper sooča z izzivi na področju odpadkov in vode. Čim prej si želimo tudi zapreti mestno jedro za promet.«

Jana Tolja, svetovalka župana, Mestna občina Koper

»Za določene nove raziskave in za to, da nove ideje vpeljemo v življenje, potrebujemo finančna sredstva. Zato iščemo inovativne rešitve na ključ in iščemo zasebne investitorje. Eno od področij je nujno potrebna energetska obnova stavb. Velik potencial vidimo v geotermalni energiji. Na splošno pa si želimo več komunikacije iz državnega na lokalni nivo.«

Gorazd Orešek, podžupan, Mestna občina Ptuj

ZAKLJUČKI

Barbara Radovan, generalna direktorica, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja, Ministrstvo za okolje in prostor, Janja Kreitmayer McKenzie, sekretarka, Ministrstvo za okolje in prostor, Partnerstvo za zeleno gospodarstvo, in Natalija Fon Boštjančič, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja, Ministrstvo za okolje in prostor.

Urbani forum 2017 je v središče postavil pomen krožnega gospodarstva v mestih za uspešen prihodnji razvoj tako mest kot celotne države. Forum je udeležencem ponudil odlično priložnost za izmenjavo izkušenj in znanja. Omogočil je široko razpravo o trenutnih in tudi prihodnjih možnostih, omejitvah ter potrebnih spremembah za čim bolj optimalen napredek na področju krožnega gospodarstva. Nekatera slovenska mesta so že sprejela ukrepe in izvajajo aktivnosti za prehod v zeleno gospodarstvo in krožne oblike gospodarjenja.

Na okrogli mizi županov in predstavnikov mestnih občin Slovenije so bili za uspešen prehod v krožno gospodarstvo izpostavljeni trije ključni izzivi:

- I. **mestne občine so soočene z omejenim financiranjem, razdrobljenim financiranjem ter omejenimi možnostmi zadolževanja,**
- II. **za lažje in boljše izpolnjevanje občinskih nalog je potrebno več povezovanja med občinami, z gospodarstvom in dialog z državo v okviru platform kot je Urbani forum,**
- III. **potreba po tem, da se občine obnašajo kot gospodarski subjekti, ki prevzemajo nove poslovne modele, na primer energetske pogodbeništvu za energetske prihranke.**

Spodbudno je, da si mestne občine in drugi deležniki želijo predvsem pogostejšega sodelovanja na različnih področjih in spodbujajo krepitev partnerskega sodelovanja. Preko celovitih in povezanih ukrepov za podporo mreženju in oblikovanju partnerstev za lažjo izvedbo zastavljenih ciljev razvoja mest pa stremijo tudi strateške razvojne usmeritve Vlade RS. Na forumu je bil izpostavljen še predlog, da se izvedejo pilotni primeri testiranja novih ukrepov pred novim kohezijskim obdobjem.

V prihodnje bomo zagotovo priča pomembnemu napredku na področju razvoja krožnega gospodarstva v slovenskih mestnih občinah. Napredku bomo redno sledili in že na jesenskem Urbanem forumu 2017 se bodo predstavili konkretni projekti in primeri dobrih praks izvajanja (razvojnih) politik v slovenskih mestih, s poudarkom na prenovi in oživitvi območij v mestih ter na pomenu sodelovanja med različnimi deležniki za uspešnost takih projektov. Vabljeni k sodelovanju!

O KROŽNEM GOSPODARSTVU

Krožno gospodarstvo je koncept, ki je nastal kot odziv na pritisk rastočega gospodarstva in potrošnje na omejene vire ter nosilno sposobnost okolja. Prehod v krožno gospodarstvo se zato usmerja v **ponovno uporabo, popravila in recikliranje** obstoječih materialov in izdelkov. Temelji na uporabi energije iz obnovljivih virov, opušča uporabo nevarnih kemikalij, znižuje porabo surovin ter preko zasnove izdelkov (tako da omogočajo kroženje materialov in ohranjajo dodano vrednost, kolikor dolgo je to le mogoče) nastajanje **odpadkov znižuje na ničelno stopnjo**. Koncept izhaja iz narave in njenih sistemov, kjer vsak del optimalno dopolnjuje celoto. Izdelki v (krožnem) gospodarstvu ostajajo tudi potem, ko material ali izdelek doseže konec svoje življenjske dobe.

Energija

Mobilnost

Infrastruktura

Okolje

Objekti

Celovite rešitve

PETROL

Energija za življenje

Organizatorja

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Sponzorji

SmartIscity
PARTNERI VEŠTETJE ZA PAMETNO MESTO

Izvajalca

theevents
marketing, design, production

KROŽNO GOSPODARSTVO SLOVENIJE
CIRCULAR ECONOMY OF SLOVENIA

O urbanem forumu

Urbani forumi so namenjeni vzpostavljanju pomena in vloge mest in mestnih občin pri razvoju države, spodbujanju novih priložnosti mest za zeleno rast, nova znanja in inovativen pristop. Forum predstavlja dialog o potrebah in problemih mest in mestnih občin kot nosilcev razvoja v regijah ter o priložnostih, ki jih nudijo kot prostori, kjer se srečuje in izvaja največ sektorskih politik, nahaja večina delovnih mest in so centri kulture, izobraževanja ter inovacij. Forum združuje potencialne partnerje, vse od določevalcev, upravljavcev in oblikovalcev politik, gospodarstva, znanosti ter institucij in organizacij na področju urbanega razvoja. Namenjen je za mreženje mestom in njihovim potencialnim partnerjem.

Poročilo | Urbani forum 2017 | Naložbe za prihodnost v mestih Slovenije

Pripravili: Blaž Golob, Helena Habjan in Liza Zagoričnik

Grafično oblikovanje: Andrea Plavljanič

Fotograf: Peter Irman

Vse pravice pridržane. Noben del tega poročila se brez pisnega dovoljenja Inštituta GFS ne sme reproducirati v kakršni koli obliki s kakršnimi koli elektronskimi ali mehanskimi sredstvi (vključno s fotokopiranjem, snemanjem ali shranjevanjem podatkov).

©GFS

Izdal Inštitut GFS, maj 2017

Cesta na Kurešček 46, 1292 Ig, Slovenija, EU

www.goforesight.eu

